

INNOVATION TALABALAR AXBOROTNOMASI

 <https://innoworld.net>

 +998945668868

////////

ILMIY JURNAL

////////

 JOURNALS
MASTER LIST

 ISSN

INTERNATIONAL
STANDARD
NUMBER
FOR SERIALS
PUBLICATIONS

 doi

 zenodo

 OpenAIRE

 Academic
Resource
Index
ResearchBib

 Google Scholar

 open access.nl

INNOVATIVE WORLD

INNOVATION TALABALAR AXBOROTNOMASI

Volume 2, Issue 1
2025

Journal has been listed in different indexings

Google Scholar

ResearchGate

ADVANCED SCIENCE INDEX

Directory of Research Journals Indexing

The official website of the journal:

www.innoworld.net

O'ZBEKISTON-2025

**XALQ OG'ZAKI IJODI YORDAMIDA O'QUVCHILARNING INGLIZ
TILIDA O'QISH KO'NIKMASINI RIVOJLANTIRISH.****Maxsumova Maftuna Zoirjon qizi**

Navoiy davlat universiteti

Xorijiy til va adabiyoti(ingliz tili)

Email: maftunaxon1711@gmail.com**ANNOTATSIYA**

Xalq og'zaki ijodi, jumladan, maqollar, topishmoqlar hamda ertaklar o'quvchilarda o'qish qobiliyatini rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega. Xalq og'zaki ijodi o'quvchilarni darslarga qiziqtirish va ularning o'qishni tushunish ko'nikmalarini rivojlantirishning samarali usuli bo'lishi mumkin. Ammo shuni ta'kidlash kerakki, xalq og'zaki ijodini ta'limda qo'llashning samaradorligi, uni o'quvchilarning madaniy va ijtimoiy ehtiyojlariga mos ravishda, malakali o'qituvchilar tomonidan taqdim etilishiga bog'liqdir. O'qituvchi o'quvchining ehtiyojlarini qamrab olgan va ularning yosh xususiyatlariga mos materiallarni tanlashda e'tiborli bo'lishi zarur. Ushbu maqolada yuqorida belgilaangan maqsadlarga mos keladigan bir nechta metodlar to'g'risida ma'lumot keltiriladi.

Metodlar aniqlash borasida bir qancha muvofiq variantlar o'rganildi va tadqiqot metodikasi (namunalarni to'plash, tahlil qilish va loyihalash) tanlandi. Tadqiqotda xalq og'zaki ijodining o'quvchilar o'qish qobiliyatini oshirishda tutgan o'rni va ahamiyatini o'rganish, uning ta'lim jarayonida samarali qo'llanilishi bo'yicha metodlar tavsiya etildi. Ushbu metodlar o'quvchining madaniy va ijtimoiy ehtiyojlariga mos ravishda tanlanib, o'qituvchi tomonidan samarali tarzda qo'llanilishi uchun yo'l-yo'riqlarni belgilaydi.

Kalit so'zlar: xalq og'zaki ijodi, tadqiqot metodikasi, tahlil qilish, loyihalash.

KIRISH

Ingliz tilini o'qitishda 4 ta asosiy kompetensiya bo'lib, ulardan biri o'qishdir. O'qish insonning kognitiv qobiliyatini rivojlantirib, fikrini rivojlantiradi, til va lug'atni boyitadi. David Pearson (2009) fikriga ko'ra, o'qish ko'nikmalari chuqur anglashni o'z ichiga oladi, bunda o'quvchi matnni o'z tajribalari va fikrlari bilan bog'laydi. Pearsonning ta'kidlashicha, o'qish - bu aqliy jarayon bo'lib, unda ma'noni tushunish va matnni tahlil qilish asosiy ahamiyatga ega. Bundan tashqari, o'qish bu faqat so'zlarni to'g'ri talaffuz qilish emas, balki matndan ma'no chiqarish va uni o'quvchi bilgan narsalar bilan bog'lashdir. Bu fikrlash, eslab qolish va yangi ma'lumotlarni qo'llashni o'z ichiga olgan faoliyat (Frank Smith (1985)). O'qish - bu doimiy o'zgarish va o'zini rivojlantirish jarayoni.

Tadqiqot jarayonida xalq og'zaki ijodi va o'qish ko'nikmalarini rivojlantirish sohasida shaxsiy va guruh darajasida turli yo'nalishlar paydo bo'ldi. Xalq og'zaki ijodini ta'limda qo'llash (Mustafoev, 2015), madaniyat va tarixni o'rganish (Tursunov, 2017), o'qish va yozish ko'nikmalarini mustahkamlash (Ahmedova, 2016), va badiiy tasavvur orqali fikrlashni rivojlantirish (Muminov,

2018) kabi atamalar ilmiy tadqiqotlarning bir qismi bo'ldi. Xalq og'zaki ijodining ta'lim-tarbiyadagi o'rni yangilik emas va u o'qish malakasini oshirishga yordam beradi. Bu usullar madaniyat va tarixni o'rganish orqali o'quvchilarni qiziqtirishi, ularning so'z boyligini kengaytirish hamda o'qish va yozish ko'nikmalarini rivojlantirishi bilan ahamiyatlidir.

Xalq og'zaki ijodi o'quvchilarning o'qish ko'nikmalarini oshirishda, kitobxonlikni yanada qiziqarli, madaniy va ta'limiy qilish uchun muhim vosita hisoblanadi. Madaniy meros bilan aloqalarni mustahkamlash bilan birga tushunish, so'z boyligi va savodxonligini oshiradi. Ushbu yondashuv, ayniqsa, yaxshi ishlab chiqilgan o'quv materiallari va mashg'ulotlar bilan birgalikda samarali bo'lishi mumkin.

Xalq og'zaki ijodi namunalari orqali o'quvchilarning ingliz tilida o'qish ko'nikmalarini rivojlantirishdagi asosiy muammolardan biri o'quv dasturida qiziqarli va madaniy jihatdan mos materiallarning yetishmasligidir. Maktablarda foydalaniladigan ko'plab o'qish materiallari juda murakkab yoki o'quvchilarning madaniy kelib chiqishi bilan aloqador emas, bu esa ularni kontekstni anglashga qiyinchilik hosil qilishi mumkin. Bundan tashqari, talabalar ko'pincha notanish lug'at va gap tuzilmalari bilan bog'liq qiyinchilikka duch keladi. O'qituvchilar cheklangan resurslar tufayli ko'p hollarda xalq og'zaki ijodidan iborat bo'lmagan odatiy bilan cheklanadi, bu esa o'quvchilarda motivatsiyaning susayishiga sabab bo'ladi. O'qish materiallari o'quvchilarning madaniy o'ziga xosligini yoki kundalik tajribasini aks ettirmaganligi sababli, ular matnlarning ma'nosini tushunish va axloqiy saboqlarni olishda qiynaladi. Natijada, ularning umumiy o'qish qobiliyati zaifligicha qolib, hikoyalarni tushunishda qiynalmoqda.

METODOLOGIYA

Ushbu maqolada, 6-sinf o'quvchilari orasida ingliz tilida o'qish ko'nikmasini rivojlantirishda xalq og'zaki ijodi namunalari rolini aniqlashda namunalarni to'plash, analiz qilish va loyihalash singari metodlardan foydalanildi. Tadqiqot jarayoni quyidagi ko'rinishda olib borildi:

1.Loyihalash. Bu metod interaktiv o'qish mashg'ulotlari, jumladan, hikoya qilish, muhokamaga asoslangan tushunish mashqlari va talabalarning ingliz tilini ravon o'qish qobiliyatini oshirishga qaratilgan mashqlarga urg'u beradi. O'quvchilarning dastlabki o'qish qobiliyati, qiziqishlariga qarab kerakli manbaalar ishlab chiqariladi.

2.Namunalarni to'plash. O'rganish jarayonida 6-sinf o'quvchilari uchun mos xalq og'zaki adabiyoti namunalari (ertak, maqol, topishmoqlar) to'plandi. Hikoyalarni tanlashda ularning lingvistik boyligi va ingliz tilini o'rganish bilan aloqadorligiga ahamiyat berildi. O'quvchilarning dastlabki o'qish ko'nikmalarini, jumladan so'zni tanish, so'z boyligini o'lchash va o'qishni tushunishini baholash uchun test o'tkazildi.

3.Ma'lumotlarni tahlil qilish. O'quvchilarning ingliz tilidagi o'qish ko'rsatkichlari xalq adabiyotiga asoslangan o'qish materiallaridan foydalanishdan oldin va keyin o'lchov qilindi. Xalq adabiyotining ta'siri o'quvchilarning faolligi, lug'atlarni eslab qolish, ravon gapirish va hikoyalardagi milliy qadriyatlarni qay darajada

anglashini tahlil qilish yordamida o'rganildi. So'ngra, fikr-mulohazalar kuzatishlar va talabalar so'rovnomalari orqali yig'ildi, va bu jarayon ingliz tilida o'qish motivatsiyasi va mahoratini yaxshilashga qaratildi.

NATIJALAR

Tadqiqot o'tkazilgandan so'ng natijalar solishtirildi va aniqlandiki, o'quvchilar ingliz tilida xalq og'zaki ijodi bilan tanishgandan so'ng, ularning o'qish ko'nikmasi avvalgi ko'rsatkichga nisbatan yuqori. Avvalgi natijaga ko'ra, o'quvchilarning so'zlar bilan tanishligi, so'z boyligini tushunish va o'qishni tushunishi o'rtacha 45% ball bo'lsa, tadqiqot oxirida bu ko'rsatkich 78% ga ko'tarildi, ya'ni 33% ga yaxshilandi. Bundan tashqari, o'quvchilarning xalq adabiyoti materiallariga bo'lgan qiziqishi avvalgidan ancha ko'tarildi va ularning so'z eslab qolish qobiliyati, o'qish tezligi, shu bilan birga hikoyalardagi axloqiy qadriyatlarni tushunish darajasi doimiy xalq adabiyotidan foydalanish kerak ekanligini bildirdi.

XULOSA

Xalq og'zaki ijodi orqali ingliz tilida o'qish ko'nikmasini rivojlantirish borasidagi tadqiqot xalq adabiyotini ta'limda qo'llashning bir qancha afzalliklarini ko'rsatib berdi. Ma'lumotlarni tahlil qilish, namunalar to'plash va loyihalash kabi bo'limlarni o'z ichiga olgan metodologiya xalq og'zaki ijodi namunalari savodxonlikni oshirishda qanday kuchli vosita bo'lib xizmat qilishi mumkinligini har tomonlama tushunishga yordam berdi. O'quvchilarni madaniy ahamiyatga ega bo'lgan hikoyalar bilan jalb qilish orqali nafaqat ularning o'qish qobiliyatini rivojlantiriladi, balki ularda o'zining merosiga nisbatan hurmat tuyg'usi ham uyg'onadi. Natijalarga ko'ra, o'quv dasturlariga turli xil adabiy asarlarni, xususan folklorni qo'shish juda muhim. Xalq adabiyoti o'quvchilarga o'qishni tushunishda yordam beradi, darslarni qiziqarli qiladi va har bir o'quvchining ehtiyojiga mos keladigan, barchani qamrab oladigan o'quv muhitini yaratishga yordam beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

- 1.Monica, M., & Soplantila, E. (2024). The role of local folklores in students' reading comprehension. *MATAI International Journal of Language Education*, 4(2), 185–198.
- 2.Suryani, I., Misrita, M., & Ristati, R. (2021). Folklore and It's Effect on Student's Ability in Reading Narrative Text: a Systematic Literature Review. *Indonesian Language Education and Literature*, 7(1),
- 3.Zahra, H. T., Shahzad, W., Farooq, M. A., Ali, T., & Ain, N. U. (2024). Impact of using Folklore in ESL Classroom for teaching English reading skills in RYK. *Qlantic Journal of Social Sciences and Humanities*, 5(2), 203–211.